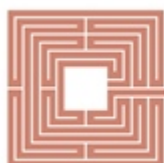

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Exekuční výtěžek v insolvenčním řízení

Ve zcela nedávné době se předmětem zájmu Vrchního soudu v Praze stala otázka, jak v rámci insolvenčního řízení nahlížet na věřitele, jehož zástavní právo k dlužníkovu majetku zaniklo zpeněžením zástavy v předcházejícím exekučním řízení[1], nicméně výtěžek exekuce byl v důsledku zahájení insolvenčního řízení vydán nikoliv věřiteli (věřitelům), ale insolvenčnímu správci. Má pak tento věřitel v insolvenčním řízení postavení zajištěného věřitele[2] s tím, že jeho pohledávka je zajištěna výtěžkem zpeněžení zástavy, který – kdyby insolvenčního řízení nebylo – by sloužil k uspokojení právě jeho pohledávky? Náleží tento výtěžek do majetkové podstaty?

CÍSAŘ, ČEŠKA, SMUTNÝ s.r.o.

ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ

Nejvyšší soud ČR ve svém usnesení ze dne 24. ledna 2012, sp. zn. 20 Cdo 3845/2011 uvedl následující: „*Pokud exekutor majetek povinného již v exekuci zpeněžil (v dražbě) a má výtěžek na svém účtu a dosud jej nepředal oprávněnému, přiznává mu § 46 odst. 6 exekučního řádu právo zajistit z výtěžku náklady exekuce odpovídající rozsahu zpeněženého majetku. V takovém případě exekutor vydá usnesení, ve výroku kterého rozhodne, že insolvenčnímu správci se vydává výtěžek ve stanovené výši, neboť náklady exekuce činí stanovenou výši. V odůvodnění usnesení uvede exekutor výši dosaženého výtěžku ze všech způsobů exekuce a výpočet nákladů exekuce podle vyhlášky č. 330/2001 Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora, o odměně a náhradě hotových výdajů správce podniku a o podmínkách pojištění odpovědnosti za škody způsobené exekutorem, ve znění pozdějších předpisů. Usnesení se doručí oprávněnému, povinnému a insolvenčnímu správci, neboť se týká práv k majetkové podstatě. Proti usnesení je přípustné odvolání. **Toto usnesení má vzhledem k zástavním právům, věcným břemenům a nájemním právům váznoucím na nemovitosti, která byla prodána v exekuci, účinky rozvrhového usnesení podle § 337h odst. 1 až 3 o. s. ř. [k tomu srov. Kasíková, M. a kol. Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád). Komentář. 2. vydání, Praha : C. H. Beck, 2010, s. 195-200].“***

Nahlédneme-li potom do insolvenčního zákona, zjistíme, že dle jeho ust. § 2 písm. g) je zajištěným věřitelem pouze ten věřitel, jehož pohledávka je (resp. byla a je) **zajištěna majetkem, který náleží do majetkové podstaty**, a to zástavním právem, zadržovacím právem, omezením převodu nemovitosti, zajišťovacím převodem práva nebo postoupením pohledávky k zajištění anebo obdobným právem podle zahraniční právní úpravy.

Jestliže došlo ke zpeněžení majetku dlužníka před zahájením insolvenčního řízení, je dále třeba zkoumat, zda usnesení soudního exekutora o vydání výtěžku zpeněžení následně nabylo právní moci anebo nikoliv. Jestliže toto usnesení právní moci nenabylo, vázne zástavní právo stále na majetku dlužníka, který byl předmětem zpeněžení (a nikoliv na výtěžku zpeněžení tohoto majetku); v případě, že dané usnesení právní moci nabylo, zástavní právo zaniklo (a nevázne již ani na zpeněženém majetku). Zaniklé – tedy neexistující – zástavní právo se pak nemůže žádným českému právnímu řádu

známým způsobem transformovat na zástavní právo k finančním prostředkům (výtěžku zpeněžení).

Exekuční výtěžek tedy předmětem zajištění v insolvenčním řízení být nemůže (když k němu se zajištění nikdy nevztahovalo a bez dalšího nově vzniknout nemohlo).

Osoba, která byla v postavení zajištěného (zástavního) věřitele, se nicméně dle názoru Vrchního soudu v Praze může vylučovací žalobou domáhat vydání výtěžku zpeněžení z majetkové podstaty insolvenčního dlužníka. Ve svých rozhodnutích ze dne 18. dubna 2013, sp. zn. 101 VSPH 51/2013 (KSPH 38 INS 12380/2011) a ze dne 16. května 2013, sp. zn. 101 VSPH 92/2013 (KSPH 38 INS 12380/2011)[3] k tomu uvedl následující: „ ... zajištěný věřitel, jehož právo na uspokojení pohledávky z zajištění zaniklo v průběhu konkursu zpeněžením zástavy (což se v dané věci stalo s právní mocí rozvrhového usnesení vydaného v exekučním řízení[4]) a peněžní prostředky představující výtěžek zpeněžení se nacházejí v majetkové podstatě dlužníka (což také v dané věci bylo prokázáno) a tyto peněžní prostředky jsou v rámci probíhajícího konkursu rozpoznatelné (což v dané věci nepochybně rozpoznatelné jsou, neboť jsou svou výší i důvodem specifikovány v usnesení exekutora vydaného podle § 337h o.s.ř.), **může se zajištěný věřitel domáhat jejich vyloučení vylučovací žalobou (§ 225 IZ). Jiná práva ve vztahu k majetkové podstatě dlužníka z titulu dříve existujícího zástavního práva uplatnit nemůže.**“

Ovšem s tímto závěrem je hned několik potíží. Jednak lze připomenout spíše restriktivní judikaturu Nejvyššího soudu ČR k otázce, za jakých podmínek lze z majetkové podstaty dlužníka vyloučit finanční prostředky.[5]

Dále je třeba vidět, že exekutor vydá insolvenčnímu správci výtěžek zpeněžení na základě výslovného ustanovení exekučního řádu (dříve § 46 odst. 6, dnes § 46 odst. 7); jestliže však tento výtěžek nenáleží do majetkové podstaty, jak s ním tedy může insolvenční správce nakládat, když po právu má možnost disponovat jen s majetkem, který zahrne do majetkové podstaty? Má tak, resp. může exekuční výtěžek vůbec přijmout?

Třetí nesnáze je v tom, že Vrchní soud v Olomouci vydal opačně vyznívající rozhodnutí[6], ve kterém konstatoval: „ ... částka získaná prodejem nemovitosti, která zajišťovala pohledávku věřitele č. 1 (která byla zjištěna při přezkumném jednání včetně uvedeného zajištění) náleží do majetkové podstaty dlužníka se zřetelem na shora citované ustanovení § 2, písm. e) a § 283 odst. 1 IZ. Do majetkové podstaty dlužníka totiž náleží dle výslovného znění posledně citovaného zákonného ustanovení i peněžní hotovost dlužníka, do které nepochybně patří i finanční částka, která před zahájením insolvenčního řízení byla získána zpeněžením majetku v jeho vlastnictví ... Z toho pro poměry přezkoumávané věci vyplývá, že byt došlo ke zpeněžení majetku dlužníka před zahájením insolvenčního řízení, výtěžek, který tímto byl dosažen, již po zahájení insolvenčního řízení nepodléhá režimu exekuce, ale je nutno s ním nakládat jako se součástí majetkové podstaty dlužníka a v souladu s insolvenčním zákonem. V tomto případě, kdy zpeněžený majetek zajišťoval pohledávku zajištěného věřitele ve smyslu ust. § 2, písm. g) IZ na základě zřízeného soudcovského zástavního práva, má tento zajištěný věřitel právo na uspokojení z výtěžku zpeněžení této nemovitosti, která jeho pohledávku zajišťovala, přestože ke zpeněžení došlo před zahájením insolvenčního řízení. Důsledek toho, že ke zpeněžení nedošlo v insolvenčním řízení, se projeví v tom, že náklady spojené se správou a zpeněžením a odměnou nebudou však v této přezkoumávané věci příslušet insolvenčnímu správci, který majetek nezpeněžoval, ale soudnímu exekutorovi podle pravidel stanovených v exekučním řádu.“

Lze tak uzavřít, že definitivní stanovisko k rozebranému nejspíš podá až Nejvyšší soud ČR. Nelze přitom vyloučit, že se prosadí třetí názor – stojící vedle názorů vrchních soudů – který považují za nejsprávnější, tedy, že exekuční výtěžek (opravdu) není předmětem zajištění, nicméně do majetkové podstaty náleží. Pak ale není žádného zákonného důvodu – vzhledem ke znění první a druhé věty ust.

§ 283 odst. 1 insolvenčního zákona[7] a ust. § 1 odst. 1 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. [313/2007 Sb.](#)[8] - nepřiznat odměnu insolvenčnímu správci i ve vztahu k tomuto majetku, resp. z výtěžku jeho zpeněžení (ve smyslu naposledy citovaného ustanovení insolvenčního zákona) určeného k rozdělení mezi nezajištěné věřitele.

JUDr. Oldřich Řeháček, Ph.D.,
advokát, insolvenční správce

[CÍSAŘ, ČEŠKA, SMUTNÝ s.r.o.](#)

Hvězdova 1716/2b
140 78 Praha 4

Tel.: +420 224 827 884
Fax: +420 224 827 879
e-mail: ak@akccs.cz

[1] Srov. § 109 odst. 1 písm. c) insolvenčního zákona.

[2] Viz § 2 písm. g) insolvenčního zákona.

[3] Na která navázal rozhodnutím ze dne 14. srpna 2013, sp. zn. 103 VSPH 141/2012 (MSPH 93 INS 6733 / 2011).

[4] Byť ve skutečnosti šlo právě o usnesení o vydání výtěžku zpeněžení insolvenčnímu správci dle ust. § 46 odst. 6 (nyní odst. 7) exekučního řádu.

[5] Viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 13. prosince 2005, sp. zn. 29 Odo 1005/2003, uveřejněný pod číslem 85/2006 - Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, dále usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. února 2010, sp. zn. 29 Cdo 1560/2008, rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. dubna 2012, sp. zn. 29 Cdo 1702/2010, uveřejněný pod číslem 111/2012 - Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek anebo usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 6. 2013, sp. zn. 29 ICdo 13/2013. Srov. též usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 1. června 2000, sp. zn. I. ÚS 131/2000, uveřejněné pod číslem 19/2000 - Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu, v němž Ústavní soud ČR mimo jiné uzavřel, že právní teorie i soudní praxe je jednotná v názoru, že peněžitá pohledávka je vztahem závazkovým, a nikoliv právem věcným, a tudíž ani nemůže požívat ochrany, která je ústavně zaručena právu vlastnickému.

[6] Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 13. března 2012, sp. zn. 1 VSOL 815/2011 (KSOS 34 INS 3970/2010).

[7] Zpeněžením majetkové podstaty se rozumí převedení veškerého majetku, který do ní náleží, na peníze za účelem uspokojení věřitelů. Za zpeněžení se k tomuto účelu považuje i využití bankovních kont dlužníka a jeho peněžní hotovosti.

[8] Pokud je způsobem řešení dlužníkovy úpadku konkurs, činí odměnu insolvenčního správce součet odměny určené z výtěžku zpeněžení připadajícího na zajištěného věřitele a odměny určené z výtěžku zpeněžení určeného k rozdělení mezi nezajištěné věřitele.

Další články:

- [Jak fungují plánovací smlouvy v reálných situacích \(2. díl\)](#)
- [Nejvyšší soud a forma smlouvy o smlouvě budoucí: krok zpět v ochraně právní jistoty?](#)
- [„Za každou kauzou je živý příběh“](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)
- [Spoluvlastnictví a správa společné věci](#)
- [Doručování soudních písemností ze zahraničí do ČR](#)
- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 30.: Jednání za s.r.o. - zápis jednatelského oprávnění do obchodního rejstříku](#)
- [Předběžné opatření a další instituty k ochraně věřitelů při přeměnách](#)
- [Promlčení zápůjčky bez určení splatnosti v judikatuře Nejvyššího soudu](#)
- [Rozvod s mezinárodním prvkem a související otázky péče o děti a výživného](#)